

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4'50 fil.

© ©

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

© ©

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

MODERAȚII.

S'a ridicat iarăș spectrul „moderațiilor” și domnul Slavici (politicianul) al cărui prohod de mult s'a săvârșit în toată rânduiala, începe a se „pronunța” iarăș prin jurnale, cu dorința de a lămuri pe deplin chestiunea împăcării maghiaro-române.

Și începem a discuta iarăș — de lana caprina.

Să ne ierte domnul Slavici, dar în materie politică nu mai suntem curioși de părerea morților, căci numai strigoi au — după credința populară — răul obicei de a neliniști lumea, și din groapă. D-sa, alături de frumoasa carieră literară, ce a parcurs — nu vom uita niciodată meritele lui literare — a fost pe vremuri, unul din corifeii noștri politici; unul dintre cei mai intrasigenți, îndurând și temnița pentru convingerile neamului românesc întreg...

A trecut apoi munții; a fost ridicat în situații cu adevărat princiare, urmărind și de aici încolo luptele, în cari se sbăteau cei rămași acasă.

Și vremile s'au schimbat — situațiile princiare se vor fi schimbat și ele — și iată-l pe d-l Slavici intrasigentul, alături de alți doi intrasigenți de tristă pomenire — bătătorind alte cărări, înlocuind spada lui de luptător viteaz, cu o liră *multicordă* (vai, *multicordă!*) în care se preamăreau aspirațiile noastre naționale în acorduri tot mai slăbite, ieșind la iveală tot mai mult, staturile binevoitoare, de-a ne da plainici, moderându-ne.

Pe urmă a aruncat lira *multicordă*, a luat iarăș spada în mână, făcând față politică guvernamentală.

Dar vai, spada era tocită, mâna măestrului de pe vremuri slăbise și ea; cuvintele lui nu mai aflau răsunet. Zadarnic a fost condeiul lui dibaciu; zadarnică tovărășia Mangra—Brote; zadarnice zecile mii de coroane, ce le-a asvârlit guvernul coaliționist pentru redactarea „Ungariei” din Cluj, a „Deșteptării” din Brașov, și a „Luminii” jidovești din Budapesta.

Împăcarea a rămas o frază, pentru aventurierii scăpătații politici, cari n'au izbutit și nu vor izbuti nici-odată să adune în jurul lor un partid, căci munca lor era de porunceală și căpătuială, iar fondul moral — convingerea — lipsia cu totul.

Partid moderat!

Dar se poate un partid mai moderat cum e acela al nostru?

Când s'au adevărit față de el acuzele stupide iredentiste, ce există numai în creeri presei jidano-maghiare și în ai procurorilor terorizați de ea?

Neamul nostru a cerut prin partidul ei drepturile cele mai elementare, pe cari le admite azi toată lumea, alături de cei mai de seamă politicieni unguri dela „Világ” și „Huszadik század”. A cerut, să fie recunoscut și el ca *individualitate politică*, să i-se sprijinească biserica, școala și toate instituțiile culturale din visteria statului adunată și din a lui sudoare; să aibă funcționari și reprezentanți în cameră, în proporția lui numerică — și mai ales, să nu mai fie hădănit și preterat când își îndeplinește cea mai sfântă datorie a lui, accentuând cu atâta ardoare: dragostea pentru limba și legea, în care s'a născut, și în care au murit strămoșii lui!

E un program așa de clar, așa de precis, încât alte state civilizate nici nu s'ar mai opri asupra lui, căci principiile aceste sunt consfințite de mult în toată lumea civilizată.

Sub acest raport, suntem cel mai pașnic element din lume — căci pacea o dorim și noi, dar numai pacea *adevărată*.

Să nu ni se ceară deci, să recunoaștem din capul locului, că *noi nici nu existăm măcar* ca popor, căci atunci ori-ce discuție e de prisos. S'a trecut vremea când conștiința națională să poată fi suprimată cu baionetele jandarmilor!

Domnul Slavici, care ar dori la bătrânețe (un contrast cu trecutul lui luptător entusiast) o sinecură în redacția unui mare jurnal pacificator, și dl Mangra, care visează (în contrast și mai izbitor cu trecutul lui de „agitator”) o mitră arhieriască, sub care să-și adăpostească neputințele seninității — să ne lase în pace!

Căpătuiască-se d-lor pe altă cale și binevoiască a vorbi numai în numele lor, fără a se pronunța în numele unui neam, care a trecut peste ei la ordinea zilei.

Cuvântul nu pot să-l aibă decât luptătorii cinstiți, căci transfugii au capitulat înainte de vreme.

Luptătorii aceștia simțese și ei nevoia unei înțelegeri *cinstite*, așa cum trebuie să fie între două neamuri, pe cari împrejurările i-au adus să traiască sub acelaș sceptru, cu aceeași graniță și multe interese comune.

Dar numai ei au cuvântul luptând pe față, fără a-și renega convingerile — și nu transfugii, cari și-au lăpădat convingerile trecutului recent, în vederea unei mitre sau a unei sinecure pentru zilele triste ale neputinței...

Noua lege de presă. Proiectul relativ la reforma presei nu ne este cunoscut în întregime încă. Dăm deci numai câteva specimene, în speranța că el va suferi esențiale schimbări, căci ministrul Balogh a convocat pe azi o consfătuire, la cari au fost invitați și reprezentanții presei din Budapesta. Ziarele maghiare atacă, în termen foarte violenți acest proiect.

În sensul noii legi de presă, redactor responsabil nu va putea fi decât acel cetățean maghiar, care are domiciliu stabil în țară și n'a fost pedepsit, în interval de 3 ani, cu amendă sau pierderea libertății.

Ziarele sunt datoare, să dea loc tuturor rectificărilor (fără a-și face reflexiuni) — și încă la acel loc al ziarului, unde a apărut articolul, la care se reflectează.

Delictele contra moralității, trec în competența tribunalului.

Opoziția cere convocarea camerii.

O comisiune cumpusă din deputați guvernamentali, a prezentat viceprezidentului camerei Szász Károly, petiție iscălită de 80 deputați opoziționali, în care cer convocarea dietei. „Ceram convocarea dietei — zic, în petiție — din motivul, că opoziția o află de necesară, pentru a se debate și clarifica, în ședințe separate, *gravele abuzuri de guvernare*”.

Opoziția cere convocarea dietei, cel mult pe mâne, — Vineri.

Conferența dlui N. Jorga. În 24 a l. c. s'au ținut două conferențe la Ateneu din partea dlor Bogdan—Duică și N. Jorga prof. univ.

Reținem — după corespondența „Gazetei” — câteva pasaje din vorbirea dlui Jorga.

Dănsul începe cu primejdia episcopiei din Hajdudorog, ridiculizată cu verva și tăioasa ironie, care-l caracterizează.

De atunci, zice, dl Jorga sau mai întâmplat și alte lucruri dureroase: iată de pildă teoriile dlui Vaida într-o revistă nemțească din Viena. Dl Vaida prezintă lucrurile ca și cum monarhia ar fi fără pată în politica ei și în Bucovina ar fi un rai adevărat. — Dacă astfel de teorii nu sunt respinse în Ardeal, trebuie să le respingem noi aici.

Analizează apoi situația din Bucovina și izbirea ce s'a adus Românilor prin numirea vicarului rutean.

Trecând la așa numita împăcare dl Jorga arată, că *noi avem dreptul să judecăm politica Românilor din Ardeal după cum și ei au dreptul și datoria să judece pe a noastră*. — E de mirare, că principiul im-

păcării n'a fost respins cu hotărâre nici odată. Impăcare însemnă negociere, tocmeală și tocmeală implică lăsară și de o parte și de alta. — Ori noi nu putem lăsa nimic; n'avem ce să lăsam. Nu e decât o linie de conduită: luptă bărbătească până la capăt. Motivul negocierilor trebuie să mărturisim, că nu e altul decât pornirea de a ne da în lături dela luptă.

E însă momentul suprem când trebuie să dăm întregimea datoriei noastre. Să înlocuim școala ce slăbește cu cărțile ce trebuie să ajungă în toate colțurile. Să facem în marginea conveniențelor internaționale o politică, ale cărei tendințe să treacă peste aceste conveniențe. Această politică o putem dicta cetățenii acestei țări, dacă ne vom hotărî să ne mișcăm.

„Dacă nici în ceasurile acestea mari nu vom găsi destulă putere în noi, atunci existența Regatului, departe de a fi un bine pentru Românii de pretutindeni, va fi o amăgire și o primejdie“.

Conspectul stipendiștilor.

Publicăm conspectul stipendiștilor din fondurile arhidiecezane pe anul școl. 1913/14.

I. Din fund. Constantin Alutan.

Baciu Pompeiu gimn. cl. VI Năsăud	120
Brumboiu I. Aurel gimn. cl. I. Brașov	120
David Radeș gimn. cl. IV Blaj	120
Valeriu Iuga gimn. cl. II Zălau	120
Aurel Cheresteș gimn. cl. VIII Gherla	120
Ioan Moldovan gimn. cl. V Dej	120
Romul Radeș gimn. cl. V. Blaj	120
I. Sima gimn. cl. VI. Szilágyosmlyó	120
Flaviu Chiș Micu elem. cl. IV. Bistrița	80
Aurel Pongraț gimn. cl. II. Năsăud	80

II. Din fund. Lazar Baldi.

Virgil Moldovan gimn. cl. IV. Blaj	200
Simeon Hatiegan gimn. cl. VII. Blaj	200
Traian Meseșan gimn. cl. VI. Blaj	200
Sabin Morar (Molnár) gimn. cl. VIII Turda	200

III. Din fund. Alexă Bidian.

Bidian Mihailă calfă de croitor	360
Alexandru Muste gimn. cl. II. Gherla	400
Emil Muste gimn. cl. I. Gherla	400
Hortensia Muste elem. cl. III. Cluj	400
Viorica Muste civ. cl. III. Cluj	500

IV. Din fund. Ioan P. Bota.

Cornel Crișan gimn. cl. IV. Alba-Iulia	120
--	-----

V. Din fund. „Cercul Oraștiei“.

Ioan Muntean gimn. cl. VI. Blaj	100
---------------------------------	-----

VI. Din fund. Ioan Chirilă.

Emil Gruia gimn. cl. I. Turda	91.66
Eugen Morariu gimn. cl. III. Blaj	91.66
Ioan Morariu gimn. cl. V. Blaj	91.66
Virgil Morariu gimn. cl. VII. Blaj	91.66
George Pușcaș elem. cl. V. Blaj	91.66
Silviu Raica gimn. cl. III. Alba-Iulia	91.66

VII. Din fund. Timoteiu Cipariu.

Mateiu Cipariu gimn. cl. VII. Blaj	200
Aurel Liulea gimn. cl. VII. Blaj	100
Emil Pop gimn. cl. II. Blaj	100
Alex. Socol gimn. cl. VI. Blaj	100
Ioan Lupp gimn. cl. IV. Blaj	100

VIII. Din fund. Demetriu Cutean.

Grigorie Bozdog gimn. cl. IV. Turda	40
-------------------------------------	----

IX. Din fund. Ioan Daniel Dănuț.

Vas. Dănuț gimn. cl. VI. Baia mare	600
Vasile Gheție med. a. I. Cluj	600
George Nistor gimn. cl. V. Baia mare	600
Liviu Péter prep. a. IV. Gherla	600
Egon Papp Szilágyi iur. a. II. Bpesta	600

X. Din fund. Alexandru Filip.

Silviu Laslo școala mil. III. Oradea-mare	200
Aurel Pop gimn. cl. VIII. Blaj	200
Traian Pop gimn. cl. VIII. Blaj	200

XI. Din fund. Petru cav. Ioanette.

Ioan Goia med. a. III. Cluj	600
Ioan Ioanette gimn. cl. VII. Turda	200
Iosif Ioanette gimn. cl. III. Brad	200
Lucian Coroiu gimn. cl. VI. Blaj	200

XII. Din fund. Augustin Lăday.

Ioan Mureșan șc. ind. a. II. Budapesta	400
Ioan Metea teh. sup. I. Zürich	800
Aur. Moldovan acad. com. I. Viena	400
Iosif Domșia șc. arh. I. Budapesta	400

XIII. Din fund. Andreiu P. Liviu.

Emil Feldorean iur. a. II. Cluj	330
Iosif Zeic șc. elem. V. Alba-Iulia	100

XIV. Din fund. Alexandru Micu.

Aurel Caliani șc. com. II. Cluj	200
Iuniu Brut Rațiu gimn. cl. V. Alba-Iulia	200

XV. Din fund. Partenie Moldovan.

Alimpu Simu prep. c. II. Blaj	100
Ioan Turcu elem. cl. III. Blaj	100

XVI. Din fund. Ioan F. Negruțiu.

Alex. F. Negruțiu prac. mașin. Sibiu	160
Elena Voda gimn. cl. VI. Cluj	120
Augustin Fărcaș elem. cl. V. Bistrița	120

XVII. Din fund. Ioan și Eudochia Nossă.

Victoria Pop civ. cl. III. Beiuș	100
----------------------------------	-----

XVIII. Din fund. Constantin Păpălvi.

Iuliu Dancu gimn. cl. VII. Blaj	240
---------------------------------	-----

XIX. Din fund. Vasiliu Rațiu.

Georgina Vlăsa civ. cl. IV. Blaj	200
Iulian Popescu gimn. cl. III. Blaj	200

FOIȚA.

Curți pustii.

Ne-a vândut vecinilor.

Din cele două sate de oameni au venit aproape toți la fața locului. O mare mulțime mișună pe poiana aceea largă, mândră, care e încunjurată jur împrejur de păduri de stejar și e brăzdată de trei vine arginții a unui riu limpede de munte. Peri bătrâni stau peste pajiști într-o mare nemișcare, de nici încremenți să fie și pătează cu umbra lor neagră lunca verde, strălucitoare, peste care se vărsa lumina bogată a unui soare cald de August. Era o liniște în aer, cum rar se pomenește și frunza sta moartă pe copaci, într-o deplină nemișcare.

Ai fi cugetat, că soarele, vremea aceasta frumoasă a scos mulțimea la o așa depărtare de sat. Poate vre-o sărbătoare sătească să-i fi adus pe toți aci, ca să se întrunească la o anumită zi cu mic, cu mare, tinăr, și bătrân și să prăznuiască amintirea vre-unei biruinți din trecut, ori vre-un obicei rămas din bătrâni.

Căci era satul întreg afară. Bolnavii și cei neputincioși dacă au rămas acasă, ceilalți toți aci erau.

Așa pe de-a-urmas nici ghici nu puteai ce lucruri mari a adunat mulțimea aci? Bătrânii

vorbeau mult îngrijorați, de cele ce vor să se petreacă în curând. Ceialalți își aveau vorbele lor.

Tineretul era vesel și se grăbea să-și gate povestile de acasă dela porțițe ori din luncă dela fân, femeile încă își dăpănuau ale lor vorbe, căutând mereu cu ochii către tineri, unde unele își alegeau în taină gineri, altele norile.

În șirele cele dintâi preotul moșneag, tot spunea ceva cătorva bătrâni gârboviți, răzimați pe băte, cari ascultau cu mare luare aminte la vorbele lui.

— Morți numai dăm poiana, izbucniră deodată cu toții.

— Dar oameni buni, ei au martori. Oameni de-ai noștri vor mărturisi pentru ei.

Se făcu aci o adâncă liniște. Nu le venea să creadă, că poate fi om cu un astfel de suflet.

Își puseră mâinile la ochi și se uitau dincolo, la satul vecin, căutând pe trădător în tabăra vrășmașilor.

Căci la două sute de pași de ai noștri era adunat alt sat, tot așa de mulți, tot în haine de sărbătoare. Se vedea însă, că aceia sunt alt neam de oameni. Ai noștri străluciau în vestmintele lor albe de pănură, de par' că au venit să se ia la întrecere cu podoaba se s'a coborât pretutindenea pe urma razelor soarelui. Bărbații veniseră în călțunii dela praznice, iar nevestele își puseră brâul pe șolduri și conciu pe cap. Măndre

pene purtau flăcăii în pălării și de zângănitul mărgelilor dela gâtul fetelor răsuna lunca departe.

Neagră era ceata de dincolo. De pe cisme și cămeșile nelufolate se cunoșteau îndată, că nu sunt de legea noastră. Vre-o câți-va se zăreau numai, cari stau mai la o parte, cari vorbeau în graiul nostru, dar și portul aceluia era mestecat, corcit cu al stăinilor.

Mare zi de judecată era aceasta, în care trebuia să se hotărăască, a cui e poiana asta pe care stam? Din moși strămoși noaună ne-a rămas, cărțile vechi numai pe noi ne știu stăpâni, nimănu, de când s'au pomenit oameni în sat la noi, prin minte nu i-a trecut, că vor veni cândva alții să ne-o ia.

Când s'au auzit cele dintâi vorbe dela vecinii noștri, că s'au aflat urme, că ei ar fi fost cândva aici stăpâni — ai noștrii i-au luat în batjocură. Vorba însă se ținea cu îndârjire. În curând scrisori veniră dela judecată, cari ne vesteau zile grele, după cari vecinii noștri se bizuiau, că judecata nu va fi pe partea noastră, căci județul încă era de legea lor.

Un martor le mai trebuia. Așa spuneau ei cel puțin. Un martor, care să poată spune de vremea, când pășuna vitele lor în poiana aceasta. Un moșneag, care să știe mai multe, ca ceilalți, care să-și aducă aminte de întâmplări, pe cari nu le-a ajuns nime din sat.

XX. Din fund. Ioan V. Rusu.

Romul Fodor gimn. cl. III. Blaj	160
Liviu Rusu gimn. cl. VIII. Blaj	160

XXI. Din fund. Alexandru Șt. Șuluț.

Liviu Câmpian med. a. V. Budapesta	800
Eugen Crișan med. a. III. "	800
Octavian Deac med. a. IV. "	800
Laur. Lechințean rig. med. "	800
Alex. Măcelariu rig. med. "	800
Corneliu Togan rig. iur. "	800
Vasile Desmirean fil. a. II. "	600
Pompeiu German teh. a. III. "	600
Flaviu Șt. Șuluț teh. a. I. "	600
Septimiu Smigelschi teh. a. II. "	600
Valeriu Pop iur. a. IV. Cluj	400
Petru Petean rig. iur. Cluj	400
Liviu Iliea rig. iur. Cluj	400
Demetriu Ghișoin iur. a. III. Cluj	400
Emil Bugner iur. a. III. "	400
Stefan Pantea iur. a. II. "	400
Demetriu Negrea iur. a. III. "	400
Iustin Domșa iur. a. IV. "	400
Traian Migia iur. a. II. "	400
Victor Crainic rig. iur. "	400
Simeon Babeș iur. a. II. "	400
Laurențiu Băbuț iur. a. II. "	400
Ioan Todericiu gimn. cl. VIII. Blaj	200
Ioan Sucișu gimn. cl. VIII. Sibiu	200
Coriolan Sucișu gimn. cl. VIII. Blaj	200
Leon Sântoma gimn. cl. VIII. Blaj	200
Sabin Maier gimn. cl. VI. Blaj	200
Ioan Lupean gimn. cl. VII. Blaj	200
Alexandru Dopp gimn. cl. VIII. Blaj	200
Ioan Pinteșu gimn. cl. VII. Turda	200
Emil Radu gimn. cl. VI. Blaj	200
Victor Lațiu gimn. cl. VII. Blaj	200
Zaharie Seicean gimn. cl. VII. Blaj	200
Aurel Sabo gimn. cl. VIII. Blaj	200
Enea Pop Bota gimn. cl. III. Blaj	120
Eugen Călugăr gimn. cl. VI. Blaj	120

Ioan Geleriu gimn. cl. IV. Blaj	120
Remus Hila gimn. cl. V. Blaj	120
Eugen Hulea gimn. cl. IV. Alba-Iulia	120
Iustin Nicoară gimn. cl. IV. Blaj	120
Cornel Petric gimn. cl. IV. Lugoj	120
Florian Pop gimn. cl. IV. Blaj	120
Oliviu Răhăian gimn. cl. IV. Blaj	120
Ioan Ranea gimn. cl. V. Blaj	120
Cornel Reteșan gimn. cl. VI. Blaj	120
Gligor Trif gimn. cl. V. Turda	120
Septimiu Boțan gimn. cl. V. Medieș	120
Ovidiu T. Decei gimn. cl. III. Medieș	120
Laurențiu Poruț gimn. cl. III. Blaj	120
Teodor Megyeș gimn. cl. III. Blaj	120

XXII. Din fund. Iosif Tarța.

Augustin Pinteșu prep. curs II. Gherla	140
--	-----

XXIII. Din fund. Ladislau Torday.

Virgil Ungurean fil. a. IV. Budapesta	200
---------------------------------------	-----

XXIV. Din fund. David Br. Ursu de Mărgina.

Vasile Gr. Berinde gimn. cl. V. Blaj	200
Marcu Bora gimn. cl. V. Blaj	200
Ovidiu Fulicea gimn. cl. VIII. Blaj	200
Virgil Munteșan gimn. cl. III. Blaj	200
Vladimir Munteșan gimn. cl. V. Blaj	200
Emil Urian gimn. cl. II. Blaj	200
George Ursu gimn. cl. I. Blaj	200
George Moga gimn. cl. I. Blaj	200
Nicolae Pop gimn. cl. I. Blaj	200
Olimpia Maria A. Szászsebesi civ. cl. I. Blaj	200

XXV. Din fund. Vancea casa arhidiecezană.

Alex. Pop med. a. I. Budapesta	600
Aureliu Petruția gimn. cl. I. Blaj	200
Iosif Hămășan gimn. cl. VII. Blaj	200
Virgil Laslo gimn. cl. VII. "	200
Ghiriș Ioan prep. cursul IV. "	120
Iuliu Popa " " IV. "	120

Tiberiu Radeș prep. curs IV. Blaj	120
Camil Mera " " III. "	120
Malva Nistor elem. cl. V. Oșorhei	300

XXVI. Din fund. George Vișa.

Rea Silvia Radu civ. cl. IV. Sibiu	100
Aurora Caliani elem. cl. II. Blaj	100
Letiția Cucuiu prep. c. IV. Oradea-mare	200
Demetriu Toflea gimn. cl. VI. Blaj	300
Radu Fodor acad. com. a. I. Viena	400
Iosif Lobonț teh. a. III. Budapesta	600
Liviu Ivașcu com. Berlin	1200

XXVII. Din fund. Elie Vlăsa.

Alfred Rössler acad. mont. I. Selmecbánya	350
---	-----

XXVIII. Din fund. Andreiu Frâncu.

Dionisiu Szabó med. a. III. Budapesta	800
---------------------------------------	-----

XXIX. Internatul Vancean de fetițe.

Alexandrina Harșa, Maria Nemeș, Eugenia Moldovan din cl. IV. civ., Emilia Nilca, Lucreția Moldovan, Sabina Ramontian din cl. III. civ., Ana Simu, Cornelia Bordoc și Olivia Nistor din a II-a cl. civ. câte un alumnat de 100 cor.

Binecuvântare de biserică și exerciții spirituale în Cămărașul-deșert.

Un adevărat eveniment în viața obidului plugar. O jertfă pe altarul dragostii curate, unica jertfă ce o aduce el nesilit și de ale cărei roade se bucură. Lacrimile ce se varsă cu prilejul binecuvântărilor își află ușor explicarea, căci pe lângă bucuria de-aș fi văzut încoronată cu succes truda, omul simte și golul, ce-i apasă pieptul, golul lipselor, nevoilor, pentru cari el nu mai ajunge să se jertfească.

— Unde vor afla pe acest om? se întrebară îngrijorați oamenii noștri. Am fi auzit și noi doar, dela părinți ori dela moși, că pământul acesta ar fi fost cândva al lor și nu al nostru.

— Hei, răspunse unul tare. Acum înțeleg eu, de ce vecinii noștri ne căutau atât de des în timpul din urmă. Adecă le trebuia martori.

— Am întâlnit și eu câți-va venind seara în sat și luând-o pe cărarea din vale cătră — Chifor.

Un murmur adânc se porni acum. Câți-va pumni se ridicară, apoi se făcu iar liniște, căci zise preotul:

— Băgați de seamă oameni buni. Până e omul mai tinăr să mai poate zice câte ceva de el. Chifor însă a trecut de mult peste nouăzeci și când omul e aproape de groapă își trage mai mult seama de faptele sale.

— Atunci unde e? De ce n'a venit aici cu noi? Unde i-s feciorii?

Li-se strângea inima la toți, căci doar oameni ca Chifor au zădărnicit în toate timpurile bunaînțelegerea pe pământ. Și dacă sângele și lacrimile s'ar vedea, câte s'au vărsat din pricina oamenilor de soiul acesta, Olt ar curge din ele.

— Bătrân e, ziseră unii, dar a fost colibaș pe vremuri. Și lupul își lapădă părul, dar năravul nu.

De pe culmea dealului se vedeau

acum venind bătrânii satului și oamenii judecării cătră poiană. Oameni streini erau, chemați se judece al cui e de acum înainte pământul pe care stăm. Și ceice mai avuseră nădejde, că nu le va ajuta Dumnezeu vecinilor să ne ia pământul, au înholbat tare ochii, văzându-l pe Chifor mestecat între streini și venind cu aceia cătră locul de judecată. Bătrân tare, gârbov de spate, răzimat pe o bătă scurtă de alun, trecu cu ochii în pământ, prin mulțimea oamenilor săi, adunați aici de sărbătoare, și trecu înainte cu oamenii judecării.

Parcă nu-i venea nimănui să creadă. Acasă îl știau, că ține cele patru posturi, că ajună Vinerea, că nu lipsește dela o vecernie și popa li face feștanie în toată luna.

Județul puse o masă în luncă, așează Evanghelia și crucea pe ea și aprinse două lumini. Oamenii străși în jurul lui își descoperi capul cucernic și își fac cu smerenie cruce. Se citesc niște hârtii vechi, din cari ai noștri înțeleg numai cele ce le spune județul:

— Oameni buni, pământul acesta e al lor și voi l-ați folosit pe nedreptul. Hârtiile...

Nu mai putu zice nimica. Isbucniră așa strigăte și atât se ridicau în slavă pumnii, încât deregătorii satului numai cu mare încercare au putut opri cele două tabere să nu se lănce.

Când se făcu liniște iară, zise județul răstit.

— Mă mir, că nu vreți să înțelegeți, doar omul Vostru mărturisește aceste.

Făcu un semn. Chifor pășii înainte și puse mâna pe Evanghelia.

Județul ridică crucea în fața lui și în tăcerea înspăimântătoare, rosti Chifor cuvintele:

— Jur, că pământul acesta dintre păduri, a fost al Prundenilor, amin.

Un glas nu-l întrerupse, o vorbă legănată. Câte-va femei suspinară în tăcere și un murmur lin se ridica, când Chifor încheia jurământul.

— Așa să-ți ajute Dumnezeu Chifore, pe cum ai vorbit adevărul, zise cu glas ridicat preotul. Ai luat pe sufletul tău sângele, ce se va vărsa și lacrimile, cari te vor blăstăma. Bagă de seamă, că acele te bat din neam în neam.

Un nor ușor trecu în clipa aceasta peste fața soarelui și în umbra ce se făcu își făcură cruce cu toții.

Chifor sta mut, tremurător, cu fața în pământ, apoi porni răzimat de băț cătră casă.

— Jude, zise în clipa aceea tare județul, să grijești, să nu i-se întâmple la omul ăst bătrân ceva.

— Nu te teme dle județ. Om nu se va atinge de acest vânzător. Este cine să-i poarte de grijă.

Se feriră departe oamenii dinaintea lui și un glas nu s'a mai ridicat dintr'un sat

O astfel de scenă a emoțiilor sufletești a fost comuna Cămarășul deșert în ziua de 19 Octombrie a. c. Comună mică și săracă, în care însă neajunsurile se luptă cu conștiința vie a datorinței. Biserica veche a fost distrusă de foc prin anii 1900. Cu jertfe foarte mari și-au ridicat modestul Sion de azi, din lemn. Biserița însă era friguroasă și puțin trainică. La insistența zelosului preot Părintele Traian Hădărean, biserița în acest an s'a tencuit și pictat. Spesele în mare parte s'au acoperit din donațiuni benevole a membrilor Reuniunii Sf. Maria din comună, din colecta discului și alte ajutoare — fără a se face repartitia legală! — După jertfa aceasta apoi avură prilejul adevăratei bucurii sufletești, satisfacția datoriei împlinite. Pentru binecuvântarea bisericii a fost delegat Reverendissimul Domn Dr. Izidor Marcu, canonic metropolitan. Dragostea, care l'a întâmpinat, cred că intrucâtva i-a remunerat obosala, iar afabilitatea și ascultarea ce i-s'a arătat l'au putut mulțumi peste așteptare. Binecuvântarea a fost precedată de mărturisirea poporului. S'au mărturisit vre-o 100—150 persoane: aproape toți aceștia din satele din jur: Cătina, Tăgșor și Sâmbotelec. Faptul acesta e de a se atribui împrejurării, că pretura s'a folosit de toate „apucăturile oficioase“ pentru împiedecarea acestui lucru. S'a pretextat: colera, difteria și alte molime contagioase, ca astfel, cu masca lor hădoasă să poată împiedeca participarea poporului la acest praznic sufleteș.

Aceeaș pretură însă nu se sinchisește nici un moment și nu îi e frică de molip-

de oameni. Numai bărbații șopteau lucet, iar femeile lăcrămau blăstămând..

Se spune, că bogat l'au răsplătit vecinii noștri pe Chifor. Ii dăseră un răslog la o cotitură a Oltului, ca să fie a lui și neamului lui până va fi lumea. El însă nu mai avu hasna acestora. Căci din clipa aceea nu mai putu închide un ochiu, să nu audă plâns și jale în jurul lui. Când îl copleșia somnul vedea un om mare, uscat, cu colții rânjiți și o barbă uriașă, cum stă la capul lui și blăstăma. Chema pe popii din satele vecine să-i cetească, dase prescuri pe sate, nu putu scăpa de vedenii, cari i-se arătau în chip de mâțe, de câni și lătrau la el ziua, iar noaptea suluri de foc îi treceau prin pereții casei, încât trozneau grinzile și pocneau ferestrele. Intr'o zi mort l'au aflat pe Chifor în valea, ce se scurgea pe lângă grădina lui dealungul. După moartea lui Chifor copiii i-au luat îngrozii lumea în cap. Azi nici om cu numele acesta nu mai este în sat, nici din neamul acela nime. Răslogul ce l'au căpătat odată dela vecini în prețul jurământului, e azi o vatră mare de năsip, un fir de iarbă nu e acolo, și nu crește Oltul odată, să nu-l acopere cu nou strat de pietriș. Oamenii îi zic și azi locul sângelui. Curtea și grădina lui Chifor au fost de mult înghițite de valea ce se scurge dealungul. Căci e mare lucru blăstămul unui sat și lacrămile lui te bat din neam în neam. Și poiana tot a noastră e azi, căci dreptatea poate fi înădușită, dar odată tot iasă la iveală.

T.

sirea poporului, ei aranjază expoziții de vite și cereale, la care silește se ia parte cât mai mulți țărani.

Cu toate acestea a fost un număr destul de frumos, cari se strecurau însă pe furis, ca nu cumva să fie observați de paznicii „ideii“, cari își plimbau „slujba“ din zorile zilei pe ulicioarele satului.

Deja la orele 6 dimineța se formase un cordon frumos dela biserică până la casa parohială din poporul adunat, cari primiră cu multă dragoste pe solul de bine al satulețului, în ușa bisericii fu întâmpinat de harnicul părinte al locului îmbrăcat în ornate. S'a cetit apoi utrenia, s'a făcut binecuvântarea apei — apoi cu ceremonia prescrisă s'a încunjurat biserică. După aceea s'a oficiat s. Liturghie și la sfârșitul ei s'a stropit întreg poporul cu apă sfințită. Liturghia a fost oficiată de Rev. D. Dr. Isidor Marcu, asistat de Sfinții Lor: Ieronim Dănilă, protopop, N. Bozac, v.-protopop, Iosif Pop, Tr. Hădărean Gavrilă Hintea, Florian și Ioan Pop. și de doi lectori — leviți ai Seminarului s. Bunevestire. La Liturghie, la Inserat și la Liturghia de Luni s'au ținut predici pentru popor de către Reverendissimul Domn delegat. După Liturghie s'a servit un prânz bogat la masa ospitală a Părintelui Hădărean pentru vre-o 50 persoane.

(Va urma.)

Correspondent.

Reviste.

Mocsáry Lajos — și chestiunea de naționalitate. Bătrânul politician Mocsáry, după cum se știe, trăiește cu totul retras de daraverile politicii militante. Înainte cu 22 ani a avut curajul, să spună independenților, că tratarea chestiei de naționalități e cu totul greșită. Ungaria numai atunci va fi pe deplin fortificată, dacă naționalitățile vor fi mulțămite cu soartea lor, asigurându-și astfel mai întâi pacea și bunăînțelegere internă. Cuvântul lui a răsunat în pustiu. Connaționalii lui — orbiți de șovinism — au început a-l combate tot mai vehement, până-ce Mocsáry s'a pomenit izolat și declarat de nebun. Și-a tras consecințele și s'a retras din politica militantă, urmărind numai dela distanță evenimentele politice.

Zilele trecute a fost interviewat de un gazetar dela «Világ». Iată ce spune bătrânul politician relativ la chestiunea de naționalitate și la corifeii politici maghiari:

Cât se poate de nimerit, îl caracterizează pe contele Iuliu Andrassy, când zice, că este un Mântuitor, care până la 50% se învoește cu Pilat, numai pentru ca să poată ajunge la putere.

Iuliu Jusztfi e un om cinstit, de bună credință, dar nu face de conducător. Pe când Kossuth este prea moale, Jusztfi este prea colțuros.

Pe Tisza îl ține de om rău, de un maniac și fantast, care calcă totul în picioare pentru a se susține la putere. Il condamnă mai ales în ce privește ținuta sa dovedită în chestiunea votului obștesc și aceea a naționalităților. Deși Tisza a fost totdeauna contrar declarat acestui vot, de dragul puterii s'a apucat să-l facă, dar l-a făcut astfel, încât n'a mulțămit pe reprezentanții votului obștesc nefalsificat, dar în acelaș timp a părăsit în această chestiune și pe aceia, cari cu el împreună, profesază conservatismul istoric.

De altcum de toate se apucă cu mână nefericită. Iată chestiunea naționalităților. E drept, că aceasta e problema cea mai grea. Eu în chestiunea aceasta mi-am spus liber părerea, dar mi-s'a frânt și mie cuțitul în ea. De aceea trăesc 22 ani retras din politică. Ștefan Tisza și-a început tratativele cu naționalitățile cu pretenziunea, ca partidul național român să înceteze a funcționa, deși aceasta este întrebare de puțină importanță, care totuși agită pe Români ca un venin ucigător. Partidului independist ia-și pune încă odată la inimă tratarea înțeleaptă a chestiunii naționalităților. Căci ne putem întreba dacă este înțeleaptă acea politică, care deo-parte urmează lozinței de continuă perzecutare a naționalităților — provocând ura în el — pe de altă parte voește să dea drept de vot și celui mai de pe urmă analfabet român. Pentruca să poată sosi odată timpul când, deputații naționaliști stăpâniți de mânie, vor trâmbița desfacerea și ajunși în parlamentul maghiar în așa număr încât să poată împiedeca întreagă activitatea mașinării statului, ca să nu amintesc și urmările de mai târziu.

Aceasta e prostie. Eu a-și da naționalităților ori și ce drept de manifestațiune individuală, le-ași cinsti cultura, până și legea apponyană a-și abroga-o, ia-și duce în administrație, în schimb le-ași tăia drumul aspirațiilor periculoase pentru stat. Germania poate germaniza cu foc și fer în Polonia, în Elveția și Lotharinghia, pentrucă are puterea necesară. Noi însă suntem prea slabi. Numai prin dragoste și tratare fină putem lega de noi naționalitățile.

Diverse.

Cătră On. Cetitori. După ce suntem deja cătră sfârșitul anului, și unii dintre On. abonenți *nu* ni-au trimis până acum încă nici un crucer, nici din restanța anilor trecuți și nici din abonamentul anului curent, — venim a-i ruga cu tot respectul, să binevoiască a-și aduce aminte de noi și să ne trimită o parte din prețul abonamentului. Vedem și noi că anii acestia au fost slabi și criză financiară pretotindenea, dar pentru noi au fost într'adevăr cei mai răi. Inșă datorința trebuie să ni-o facem cu toții.

Administrația.

Din Arhidieceză. Enea Pop Bota a fost denumit paroh și protopop al Ludoșului. Îl felicităm călduros pentru această distincție.

Împăratul Rege și mica princesă. Cu prilejul vizitei făcute de păreche princiară română cu augustii Lor copii Majestății Sale Domnitorului Francisc Iosif la Viena, s'a întâmplat un epizod foarte plăcut. A fost prezentată împăratului și copilă moștenitorului de tron român, *Ileana*, în vrâsta de 5 ani. Mica prințesă de pe o masă privea mirată uniforma împărătească pompoasă și când a înțeles că e împăratul Francisc Iosif a întrebat pe bătrânul monarh:

„Dar împăratul Vilhelm nu vine!”

Majestatea Sa auzind a ris cu multă plăcere, și a sărutat fruntea micii prințese.

Seminar nou în Timișoara. Vechiul seminar al eparhiei rom.-cat. a Cianadului din Timișoara numai corespunzând cerințelor moderne de creștere nici din punct de vedere sanitar nici pedagogic a îndemnat pe episcopul diecezan Dr. Glattfelder a se gândi la zidirea unui seminar nou. Lucrările sunt începute și pe anul viitor tinerii leviți vor fi plasați în noul seminar, care le va oferi tot ce numai se poate, ca ei să-și poată țela puterile sufletești pregătindu-se în liniște la munca grea ce-i așteaptă în cura animarum. Chiar de aceea clericii din anul al IV-lea vor locui câte unul în chilii separate. Afară de curtea spațioasă acomodată pentru deprinderi sportive, seminarul va fi provăzut cu o sală de gimnastică. Speșele acestui seminar nou fac aproximativ 500.000 cor.

Faptă nobilă. Dl. George Weber, boltaș în Izvin, de origine german romano-catolic, a binevoit a dărui bisericii noastre române gr.-cat. două acții în valoare de *una sută coroane*. Pentru care faptă, îi aducem și pe aceasta cale, cele mai sincere mulțămite. Poporenii români uniți din Izvini—Öszény.

Delegațiunile. După cum s'a anunțat oficios din Budapesta, convocarea delegațiilor e fixată pe ziua de 18 Novembre. Membrii delegațiunii vor fi primiți de Maj. Sa Monarhul în 19 Novembre, iar în 20 Novembre ministrul de externe contele Berchtold va ține expozeul său asupra situațiunii externe.

Regele bulgar se va întâlni în Budapesta cu Berchtold? Ziarele pestane mai apropiate de cercurile guvernamentale aduc știrea — după cum se susține — din cel mai sigur izvor, că regele bulgar Ferdinand, care de prezent s'a află la moșia sa din Ungaria, în timpul cel mai apropiat va avea o întrevedere în Budapesta cu ministrul nostru de externe contele Berchtold. La aceasta întâlnire va fi de față ministrul de externe bulgar Ghendiev, care s'a află dus în Paris, în vederea apropiatei întâlniri a și plecat de acolo.

Ciocnire de tren. Din Antwerpen s'a anunțat că aproape de stația Eckern s'au ciocnit două trenuri expres. Ciocnirea a fost puternică, încât locomotivele și vagoanele s'au sfărmat. Un fochist a fost omorât, 3 călători au fost răniți de moarte, iară 80 mai mult s'au mai puțin răniți.

Epidemie în Murăș-Oșorheiu. Din Murăș-Oșorheiu s'a anunțat, că în ultimul timp epidemia de scarlat și difterie au luat proporții îngrijitoare. La poliție de-acolo s'au anunțat nu mai puțin ca 400 de îmbolnăviri. Epidemia se întinde mai cu seamă între copii. La o școală de stat dintre 190 elevi în săptămâna trecută au luat parte la prelegeri numai 12 inși, din care cauză în 28 au fost închise toate școalele elementare. Vina răspândirii acestor boli aducătoare de moarte o au părinții, cări nu izolează pe cei bolnavi, dar o are în mai mare măsură orașul, care — deși a fost recercat de oficiu stării sanitare publice — nu s'a îngrijit de un spital, unde să se poată izola bolnavii. Dar așa se vede, că administrația nu-și bate capul cu sănătatea altora. Spesează milioane pentru înfrumșetarea orașului, în vreme-ce boala, mizeria și nenorocirea se întinde neîmpedecată, fără ca cei chemați să-și facă datoria.

Cancelarie advocațională școală de dans. La camera advocațională din Oradea mare a intrat o acuza fără păreche și interesantă împotriva avocatului Dr. Augustin Ciordar. Acuza e ridicată de inteligența din Vașcău, unde dl. avocat își are cancelaria, în care seară de seară se adună feciori și fete români, cari sub conducerea avocatului învață cântări bisericesti și din când în când le-a permis să danseze.

Această faptă vrednică de toată lauda nu a fost pe placul măestrului de dans din localitate, care prin aceasta se vedea scurtat în venite, cu toate că s'a dovedit, că dl. avocat a pus la dispoziție cancelaria gratis, iar pentru instrucție nu lua nici o taxă. Cu toate aceste nevoind a-și închide școala de dans, după cum a fost recercat, l'au înșinuat camerei advocaționale.

Camera advocațională — după cum era de prevăzut — l'a pus sub cercetare disciplinară somându-l să răspundă la *grava acuză*.

În răspunsul său dl. avocat zice: Eu, ca avocat începător, în lipsa de clientelă am voit să sar în ajutorul deapropaelui instruându-l în dreptul și moralitatea publică, deci când pe tinerimea locală feciori și fete în timpul liber i-am adunat în cancelarie unde i-am instruit în cântările bisericesti și în melodiile frumoase, nu am avut alt scop, decât să-i depărtez dela cercetarea crișmelor și în privința aceasta am voit ca toată știința mea câștigată să o pun la dispoziția

deapropaelui meu fără de nici o rebonificare materială. Acestor tineri li-am promis, ca în casa mea să poată și dansa din când în când, deoarece prin dans și cântece, cari sunt de o mare importanță culturală, fie maghiar, fie român, fie slovac se îndeplinește o muncă înălțătoare de suflet, cu mult mai însemnă decât când ai lăsa ca tinerii se petreacă timpul liber în crișmă.

Acest răspuns demn și hotărît, se va pertracta în proxima ședință a Camerei advocaționale, și nu credem, că această corporațiune nu se va putea ridica de-asupra pațimilor de atâtea feluri, primind satisfăcător răspunsul dat. Oricum va fi, noauă ne saltă inima de bucuria, când vedem, că din pătura noastră cultă se ivesc astfel de bărbați cu suflet românesc, și dorim, ca pilda dată de spectabilul domn Dr. Augustin Ciordar, să aibă cât mai mulți imitatori.

CINEMA EDISON și-a început producțiunile sale frumoase și interesante.

Dela Asociațiune. Apel pentru monumentul lui Aurel Vlaicu la Orăștie. Sfârșitul tragic al lui Aurel Vlaicu a șgduit ori și ce inimă românească. Aurel Vlaicu a fost o mândrie națională a noastră, a fost un erou care a căzut jertfă unui gând îndrăzneț. El va rămânea în istoria culturală a poporului românesc un simbol al străduințelor noastre de a cuceri cele mai înalte culmi ale civilizației omenești, un simbol al avântului nostru spre idealuri mari.

O recunoștință elementară ne impune ca acestui vrednic fiu al poporului nostru să-i ridicăm în Orăștie, leagănul copilăriei lui și locul, spre care a țintit în clipele sale din urmă, un monument, care să povestească generațiilor viitoare faptele lui de erou al științii.

„Asociațiunea” face deci apel cătră întreaga obște românească, să contribuie cu sume cât mai înșămnate pentru monumentul lui Vlaicu.

Preoții să explice sâtenilor importanța monumentului și să-i îndemne, să contribuie și ei cel puțin câte 10 bani, ca astfel monumentul dela Orăștie să fie al poporului întreg.

Listele de subscripție, împreună cu sumele colectate, se vor trimite, până la 1 Ianuarie 1914, la Biroul Asociațiunii, Sibiu (Nagyszeben), str. Șaguna Nr. 6.

Totodată rugăm zierele noastre, să binevoiască a trimite Asociațiunii sumele ce le-au colectat până acum pentru monumentul Vlaicu.

„Asociațiunea” se va îngriji, la timp de comandarea, executarea, așezarea și desvalirea monumentului.

Sibiu, din ședința comitetului central, ținută la 4. Octomvrie 1913.

Andrieu Bârșeanu, Oct. C. Tăslăuanu,
prezident. secretar.

Necrolog. † *Lucreția Rusu n. Pantea* a repausat în 27 Octomvrie a. c. în etate de 31 ani, în Săapetrul de Câmpie, după o fericită căsătorie de 13 ani.

Odihnească în pace!

MAI NOU.

Tabla din Cluj a achitat astăzi pe harnicul nostru preot *Octavian German* din Hădărău, care fusese osândit de tribunalul din Turda la 3 luni închisoare, pentru că ar fi agitat împotriva statului, cu ocazia congresului dela Alba-Iulia. Fără comentar.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Hărnicia locuitorilor. Starea lor materială. Neglijența foștilor conducători.

Oricum să fie însă, baremi de câteva veacuri sunt și se mărturisesc Români. Sunt apoi oameni harnici, lucrători. Pentru a-și câștiga cele trebuincioasă aleargă lumea, ajungând chiar prin Germania, unde se disting la tăiatul pădurilor. Cari nu ajung pe acolo, pleacă îndată primăvara la lucrul de pădure etc. în Galiția, Bucovina, România, întorcându-se numai prin August acasă. Până atunci lucrul câmpului îl isprăvesc femeile, cari totdeauna cu furca la brâu eventual cu leagănul pe un umăr merg vesele la lucru. Se și vede, căci toate vestimintele bărbaților și ale femeilor, — ca în întreg Maramurășul, — sunt și aici numai lucrul de mână al femeilor. Lucruri de boltă nu vezi pe ei afară de rochiile, ce le îmbracă fetele, când merg la sfințire de biserică și în procesii la mănăstiri, cum și cununile de pe cap, cari luate din bolte multe sunt în colorile patriei. Aceste rochii le iau de multe ori peste alte rochii sau vestimente și le stă atât de rău. Cu mult mai frumoase ar fi de pânză curată.

În urma hărniciei lor și stau bine Săcelenii materialmente. Munții i-au pierdut în urma neștiinței lor și a nepăsării conducătorilor firești, cari se vede, că au avut puțină dragoste față de durerile, năcazurile lor, deși ar fi trebuit să aibă.

Cât de evident e acest lucru, apare din faptul, că Săcelenii au avut 32 munți cu păduri de molid, cari valorează milioane, și din uzura venitului, cărora s'ar putea susține școli în toată comuna câte cu 10—12 învățători fără mila străinilor, ci și multe alte instituții de cultură. Azi nu mai sunt ai lor, ci au ajuns pe nimic în mâna Evreilor din satele vecine. Cât de mare e pierderea se vede și de acolo, că toți munții erau aproape din sus de Bocșa, avându-i toți ca donațiune regească, pentru vitejii câștigate pe câmpul de luptă.

Azi mai au 4 munți în hotar, cari formează averea posesoriatului nobil (nemesi közbirtokosság) cu pădure de molid valorând la 2 milioane coroane. Munții sunt: Măgura, Troian, Ciungii și Obcioara. Din aceștia multe părți le-a cumpărat preteasa lui Ioan Gyenge fost paroh în Săcel dela 1845—1900. După moartea acestuia fiul *Alex. Gyenge, care a fost protopop* în Dragomirești, azi paroh în Satșugatag, le-a vândut la niște Evrei din Moiseiu, Vișău, Seliște, încât azi $\frac{3}{4}$ a munților sunt în mâna Evreilor, vânzându-și unii partea baronului Groedel. Și câtă biată parte au Românii nu o pot folosi, căci le pun piedeci Evreii în administrare.

Averea le stă acum mai mult în vite. În Săcel se numără 400 perechi de cai, tot atâți boi de jug, 1200 vaci. Abia sunt 40 fumuri, unde nu sunt vite. Sunt apoi la 10.000 oi. Au hotar mare pentru pășunat și fânaș. Teritoriul întregului hotar e de 13.881 jughere cadastrale. Din aceste are comuna 800 jughere pădure, posesoriatul 3618 jughere dintre cari 3386 jughere 1173 st. □ e pădure. Doi Evrei aveau câte 140 jughere, câțiva 20—40 jughere. Comuna 1038 jughere. Subtrăgându-se ale tu-

turor, rămân pentru Români 7000 jughere pentru 500 fumuri adecă. Cucuruz se face puțin pe valea strimță a Izei din jos de Săcel spre Seliște. Cucuruz trebuie să cumpere și încă spre marea lor nefericire tot dela Evrei. Când era să plecăm, Luni dimineața (30 Iunie) vre-o 3 oameni se plâneau, că sunt asupriți de neamuri străine. Notarul e jid (evreu) Mandula Sándor și nu le dă dreptate. Juratul (pretorele) e una cu ei, căci Jizii îi dau bani și lor le face dreptate. Chiar și în zilele trecute, spuneau, au venit niște Sași de pe la Dvoastră din Ardeal cu mălaiu (cucuruz), și-l vindeau mai ieftin ca Jizii, dar Jizii în frunte cu notarul i-au scos cu jandarmii din sat, căci n'au drept (?) să vândă. Le strică adecă gheșeftul.

Trecerea Săcelenilor la neunire.

În Săcel — sat mic — în antitesă cu satul vecin Seliște, ce însemnează sat mare¹⁾ — s'au ivit mai întâiu în Maramurăș în anul 1900, — după moartea preotului Ioan Gyenge, — încercări de a uniformiza parohiile din Maramurăș cu cele ardelene, statorindu-se stole ca în Ardeal. — A fost o stăpânire lungă de 55 ani preoția lui Ioan Gyenge în Săcel. — Între multe altele cauza principală a acestei mișcări a fost, cred, împrejurarea, că preoții ulteriori au ridicat stolele dela 10—24 cor. — cum se mărturisesc acum la vizitația canonică în toate parohiile Maramurășului — până la o vacă chiar și pentru înmormântarea oamenilor săraci, — cum se plâneau pe acele vremi în jalbele lor. Fiind mai aproape de Ardeal au observat apoi, — cum mărturiseau iar înșiși, — că preoții din Ardeal par a fi mai aproape de popor, se interesează mai mult de năcazurile lui, simte cu el, casa lui e mai deschisă pentru el și nu trebuie să aștepte pe afară până e anunțat dlui preot ca să i-se dea audiență, chiar și dacă e simplu preot.

În acele vremi de răzvrătire, cer să se îndrepteze încuririle aceste, cari se pot însă în urma experienței numai așa sana, dacă vor avea de preot pe unul din Ardeal.

Bieții credincioși au atins o coardă atât de delicată pentru preoții din Maramurăș, cari de 60 ani, de când s'au reîncorporat la eparhia română a Gherlei, n'au voit nici să audă de așa ceva, dar mai ales de 2 decenii încoace. Au protestat din toate puterile contra unei atari încercări, fiind parohiile de fapt cu mult mai bune decât în părțile ardelene. — Aceea nu horăria, că în cursul vremilor s'au mai strecurat preoți ardeleni și încă Ioan Pop a ajuns un harnic vicar.

În urma rezistenței mai marilor bisericesti din Maramurăș, nu le-a succedat Săcelenilor 4 ani să-și ajungă scopul. S'au sbătut mult fără rezultat. În urmă văzându-și zădărnicia sforțarilor, se hotărâsc să se reîntoarcă, — după o petrecere de 170 ani în unire cu biserica catolică a Romei, — la biserica ortodoxă, gr.-orientală.

Când ardea casa, — mai ales, că începuse și Dragomireștii, — s'au înmuiat inimile oamenilor în fața primediei și au admis la anul 1904 să fie trimis în Săcel, un preot tânăr ardelean, foarte zelos cu numele Ioan Târția. Cu toată primirea rece a vicarului și încercările de a schimba lucrurile, i-a succedat a se introduce întâmpinând greutăți enorme pentru a îndrepta lucrurile, ne-succesându-i nici chiar până azi a împăca pe toți.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

¹⁾ Dr. Ioan Mihályi: Diplome mar. pag. 366.

Lytton Bulwer.**Ultimele zile ale oraşului Pompei.**

— Roman. —

In româneşte de: **AUREL B. GAJIA.**

(Continuare).

(24)

Ajunse de ceea parte a pivniţii. Aici se sperie grozav. Voi să se alipească de zid dar lovindu-se de un stâlp, căzu la pământ. Şi deşi s'a lovit tare n'a îndrăznit să scoată un tipăt măcar. Pe urmă ajunse într'un colţ unde se ascunse repede.

Intr'aceea Arbaces şi Calenus se îndreptară către locul secret, unde egipteanul îşi ţinea ascunsă comoara.

Arbaces ţinea în mână o luminare aprinsă.

Calenus se cutremură privind în jur. Aerul stricat era să-l înăduşesească.

— Unde conduce ambitul acesta întunecos? — întrebă Calenus. În întunec mi-s'a părea, că n'are sfârşit. Parc'ar merge deadreptul în Hades.

— Din contră, ne conduce sub cerul liber răspuse Arbaces. Trebuie să mergem spre dreapta.

Calenus adause:

— Mâne îl vor închide pe Glaucus, într'un local așa de umed cum e acesta.

— Cu atât mai spaţioasă va fi pentru el arena, dacă va trebui să se lupte cu leul — adause Arbaces, trecând pe lângă locul unde se ascunse oarba din Tesalia. Mă cuget, că un singur cuvânt al tău îl poate mântui şi să ajung eu în situaţia lui!

— Cuvântul acesta nu-l voi exprima niciodată — zise Calenus.

— Ştiu că-mi ești prietin sincer — zise Arbaces. — Suntem la țintă.

Razele palide ale luminei se loviră de o uşă de fier, țintuită în zid.

Arbaces scoase dela brâu un inel, de care atârnavu câteva chei mari. Inima preotului bătui mai repede, când încercă să deschiză uşa cea ruginită.

— Dă numai înainte — zise Arbaces.

Ridică lumina, ca amicul său Calenus să vadă mai bine bogăția. Acesta trecu repede pragul.

— Cuvântul acela nu-l vei exprima niciodată! — zise egipteanul și uşa se închise după el.

Calenus căzu pe trepti și nesimțind durere se ridică repede și strigă scuturând puternic uşa:

— Arbaces lasă-mă să ies, nu-mi trebuie bogățiile tale.

Arbaces răsă satisfăcut.

— Mori de foame nemernicule! Aceasta ți-e răsplata, căci ai voit să tradezi pe Arbaces! În infern cu tine!

— Indurare! — strigă Calenus.

Egipteanul îi întoarse spatele și plecă îndărăt prin foisorul secret.

Nydia se ascunse tot mai bine în locul de mai înainte. Ea înțelese dela Arbaces, ce soarte îl aștepta pe Glaucus și știa, că există cineva, care îl poate scăpa și că pe Arbaces îl poate da pe mâna tribunalului. Nydia află secretul. Dacă îi va succeda să scape, va merge la pretorul, va scăpa pe Calenus și împreună cu el și pe Glaucus.

Stătu puțin până ce nu mai auzi pașii lui Arbaces. Pe urmă pipăind ajunse la uşă, unde Calenus strigă desperat. Nydia își alipi buzele de zar și strigă pe nume pe prinsonier.

— Cine-i? întrebă Calenus plin de speranță și frică.

— Mă auzi? — zise fata din Tesalia. Am fost martoră scenei acesteia dintre voi. Poate să te scap, dar mai înainte răspunde-mi la următoarele întrebări:

— Vorbește, vorbește nobilă ființă — fu răspunsul. Voiu face totul ce dorești.

— Poți să scapi pe Glaucus dela moarte?

— Da, pot; îl și scap. — Furiile să strivească pe nemernicul de egiptean. M'a prins în cursă.

— Pe atenian îl acuză că-i ucigaș. Poți să-i dovedești nevinovăția?

— Da, căci am fost martor. Am văzut, că Arbaces a străpuns pe Apaecides. Vreau să-mi răzbun asupra egipteanului!

— Rămâi deci liniștit! aibi speranță. Simțesc, că o să te scap.

— Dar fii precaută și cuminte, iubita mea necunoscută. Înaintea lui Arbaces să nu scapi o vorbă. Inima lui e din marmură. Mergi la pretorul și spune-i totul. Să trimită cu tine păzitori înarmați, căci zarurile sunt foarte tari. Vremea trece, eu mor de foame, dacă nu grăbești. Mergi dar repede.

Oarba pipăind ajunse de ceea parte a coridorului și ieși la lumina zilei. Pentru ca să-i succedă planul trebuia să nu convină cu nici unul din servitorii lui Arbaces. Cugetele ei se îndreptau mereu spre Glaucus. Soarta lui o preocupa într'una. Singura mângâiere și speranță a ei era, că o să-l scape.

În sfârșit trecu prin perisyl, de aici în grădină, dar se cutremură aflând poarta închisă.

Abună seamă vre-un servitor trecând pe aici a observat, că poarta e deschisă.

Sta nemișcată, când deodată la spatele ei auzi pe Sophia, ce o prinse de mâni. Oarba s'a speriat și strigă.

Nydia credea, că i-s'a nimicit orice speranță.

Astupă-i gura dacă mai strigă — zise servitorul către Sophia. Sgomotul va trezi din somn pe Arbaces.

— Pe toți zeii! — zise Sophia — tu ai voit să mă vrăgești?

Apoi îi infundă gura cu batista.

— Așa! Acum nu ești numai oarbă, ci și mută!

XVI.

Rază în întunec.

În casa lui Diomed iarăși era ospaț. Stăpânul casei chemă oaspeți în onoarea fiului său Lepidus, a cărui teză o premiasă școala filozofică. Lepidus chemă pe toți cunoscuți și era foarte fericit. — Iulia din contră era tăcută și serioasă, doar știau despre ea, că prin distincțiunea primită de fratele său, i-s'a împlinit și cea din urmă dorință.

În decursul unei povestea de sentință adusă de tribunal, față de Glaucus și Olinthus.

Senatul i-a judecat pe amândoi la moarte. Glaucus avea să se lupte cu leul, iar Olinthus cu tigrul.

Clodius cu nimic n'a arătat, că-i pare rău după prietinul său. Doar acesta era numai un grec, pe când Clodius făcea parte din cea mai distinsă clasă socială a națiunii romane. Apoi nici situația lui nu-i permitea așa ceva. El dorea să câștige mâna Iuliei, care avea destulă avere să plătească din aceea datorile lui Clodius.

Glaucus nu știa, că amicul de demult întreprins prietinia. Sufletul lui nobil s'ar fi mâhnit și mai mult. De când s'a comunicat sentința nici nu mai locuia la prietinul său Sallustius. Păzitorii îl duseră prin for la uşa secretă dela biserică lui Iupiter și o deschisă, iar pe el îl aruncară în odaia întunecoasă.

El și acum credea, că visează. Tineretea lui triumfă asupra bețurii miraculoase pe care o gusta numai. Își veni în ori iarăși.

Sărmanul atenian! Par'că auzia salutul mulțimii, când dânsul trecea pe strădă cu trăsura lui elegantă. — Își aduse aminte de amicii și prietini de odinioară. — Acum nici unul din ei nu era lângă dânsul ca să-l mângâie și să i-se lingusească. Aceste ziduri atunci se vor deschide, când el va fi condus deadreptul în arenă, unde avea să moară. Și Ione! Despre ea n'a auzit nimic. Scrișind din dinți scoase țipete de durere. Deodată auzi un glas. Il agrăi cineva în întunec:

— Tu ești Glaucus atenianul?

— Așa-mi ziceau pe când eram încă norocos. Acum de bună seamă mi-au pus alt nume. Și pe tine, străine, cum te chiamă?

— Sunt Olinthus, soțul tău de suferințe. Alături cu tine am fost înaintea judecării.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.**A apărut:**

Pregătire la moarte de Sf. Alfons Maria de Ligouri, tradusă de Societatea Inocențiu Micu Clain a clericilor noștri din Blaj, ediția II. Din introducerea ce se face acestui op binevenit, reținem următoarele:

Primirea călduroasă, ce s'a făcut acestei cărți, mai ales din partea preoțimii, dovedește, că traducerea noastră face bună slujbă la îngrijirea sufletescă.

Sprîjiniți pe aceasta credință, precum și pe îndemnul mai multora, ne încumetăm să o scoatem în a doua ediție cu unele schimbări.

I-am dat un format mic, simpatic, așa că poate fi purtată, ca o cârtică de rugăciuni. Am omis unele texte, a căror rost era să explice citate din sf. Scriptură și din sf. Părinți, dar cari de fapt mai mult repețeau același lucru, aproape cu aceleași cuvinte, decât să dea deslușiri și să arunce lumină asupra înțelesului, destul de clar din citate.

Ne-am îngrijit apoi de un limbaj simplu și mai apropiat de înțelesul tuturor.

La toate aceste modificări am avut în vedere cele mai nouă ediții ale traducerii germane și italiene.

Răsplata muncii noastre să ne fie mângâierea, că sufletele credincioase au tras folos pe urma ei.

Notăm, meditațiile din acest volum asupra diferitelor momente din viața omenescă și asupra morții sunt tot atâtea perle ale gândirii înalte creștinești. Preoțimea, care și până acuma a întrebuintat cu atât zor învățăturile cuprinse în acest volum, va avea în ediția a doua cartea revizuită și îndreptată.

A apărut în Făgăraș în tipografia lui Constantin Popp.

A apărut în editura C. Sfetea București *Secta patarenă în Balcani și în Dacia Traiană*, împreună cu *istoria Balcanului* până la ocuparea lui definitivă prin Osman; de Isidor Ieșan.

Volumul are o extensiune de 855 pag. are două harte și mai multe ilustrații. Costă 10 lei și se poate comanda și dela *Librăria Seminarială din Balázsfalva—Blaj*.

Se află de vânzare.

Portretul Esceleției Sale **Dr. Y. Mihályi** arhiep. și metropolit de Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime 32/48 cm. costă feco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială*.

Elemente de igienă,

referitoare la biofiziologia anatomică de **Dr. V. Hâncu**, medic arhidiecezan, — Blaj.

E o lucrare absolut trebuincioasă pentru fiecare om cu carte. — Prin nenumăratele ilustrațiuni dă o icoană foarte intuitivă asupra organismului omenesc. Lucrarea aceasta, care umple o lacună de mult simțită, a fost apreciată și întimpinată pe piața cărților într'un chip din seamă afară elogios.

Se află de vânzare la autor și la *Librăria Seminarială din Blaj* (Balázsfalva). Prețul 1.50 + 10 fil. porto.

1. Teologia dogmatică fundamentală de **Dr. V. Suciu prof.**

vol. I. *Apologetica creștină* feco. 5.30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* feco. 5.30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* feco. 7.30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* feco. 7.30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1.50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți

din casele bisericesti pentru bibliotecii. — Să află de vânzare la *Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva*.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I. Didactică pastorală f.

pag. 4 cor. Vol. II. l

f. 8° 586 pag. 5.40

indispensabilele fiecă

Se pot primi dela
Seminarului teol. gr. cat
cu prețul 9.50 cor.

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza gr.-cat. română.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*. Prețul 2 cor.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig. asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducta.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
sneca anului 1912 K. 5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate 5,458,689.43
Starca asigurativilor cu sfârșitul anului 1912 } foc „ 183,667,241.—
} viață „ 11,740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(18 85 -7)

A APARUT și se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj:*

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeieștilor sârbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților preste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.

„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile legate în 2 volume cu călcăiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.